

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy linyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... " 16.— | nyolcad oldal " 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Rendszabályok javaslata.

Népoktatásunk fejlődésének kulcsa legfőképpen a helyi iskolai hatóságok kezében van; ez oly igazság, amit bizonyítani fölösleges. Az iskolaszék, a plébános és tanító képviselik azt az erőt, amelyre a hitközség iskolaügyének védelme, fejlődése támaszkodik. Ha ez az erő gyöngye, megéri azt a népnevelés ügye, amely ily körülmények között tengődik — tengődik, míg egyszer csak a kényszerhelyzet előáll és ledönti a magyar nemzeti kultúra egyik védővárát, a hitközségi iskolát. Így pusztultak el katólikus iskoláink a multban s ily viszonyok között tengődik sok iskolánk a jelenben. Azért hálás tisztelettel hajoljunk meg a javaslatot készítő Jeszenák báró plébános előtt, ki hosszas tapasztalatainak értékesítésével a helyi szervezetet úgy alkotta meg, amint azt a kor érető szükséglete kívánja.

Az iskolaszék megalakulását szigorúan alkotmányos alapokra helyezi. Ezzel a világi elem nemes becsvágyát óhajtja fokozni, hogy azután e becsvágyból áldozatkész lelkesedés fakadjon a hitközségi iskola fejlesztéséhez szükséges erkölcsi és anyagi áldozatok előteremtésére.

Az iskolaszék belső szervezetében szakít a régi indokolatlan bürokratizmussal. Utat nyit az önzetlen, lelkes tevékenységnek. Szigorú az egyházi szellem megőrzésében, de az egyházi szellemnek érvényesülését a közös, az egyetértő, a hatalmat és munkát igazságosan megosztó eljárásban keresi.

Az elavult s emiatt sokszor szatirizált iskolaszéki intézményt a munkakör helyes meghatározásával a keresztény szellemű nemzeti nevelés életet keltő tényezőjévé avatja, amelyben a plébános, a tanító örömmel érvényesíthetik egyéniségük buzgalmét nemes hivatásukhoz híven: a hitvallásos iskola működésének fokozására.

Az iskolaszékről szóló fejezetben fontos a 69. §., mely ezeket mondja:

Az iskolaszék a helyi iskolai közigazgatást intézi és tekintve, hogy a nm. vallás és közokt. kormánynak több,

jelesen pedig az 1898. ápril 6-án 17.717. és 1902. június 17-én 33.469. szám alatt kelt határozatai értelmében ott, hol a helyi autonómia még külön szervezve nincs, a hitközségnek az iskolaiakon kívül egyéb egyházi ügyekben is képviselőjéül tekintendő: a jelen rendszabályok betartása mellett az utóbbiak körüli teendőket is ellátja és azon esetben, ha valahol a róm. kath. iskola idővel megszűnnék, az iskolai vonatkozású ügyek elhagyásával, mint tisztán hitközségi képviselet működik tovább és alakítatik három évről három évre újra.

S ugyanez áll ama helyeken is, ahol a róm. kath. iskola a jelen rendszabályok életbelépte előtt már megszűnt, illetve nem is létezett.

E célból ott, ahol ezekben iskolai vagyonról és ügyekről van szó, ezekhez a helyi kegyuri jogok épségben tartása mellett, a tisztán egyházi természetű vagyonok és ügyek is hozzáértendők.

Ott pedig, hol a helyi autonómia már külön szervezve van: ezen rendszabályok mint iskolaszéki irányelvek, a régieknek hatályon kívül helyezésével lépnek életbe.

Az iskolaszék teendői között világos és határozott eljárást ír elő a tanítói és kántortanítói választásokra, miáltal a jövőben igen sok visszavetést és helytelen eljárást szüntet meg.

Megállapítja a törvényes rendelkezések alapján az iskolaszék teendőit a tanítók fizetésének rendes és pontos kiszolgáltatása és behajtása körül.

Igen tapintatosan vázolja az iskolaszék hatáskörét az iskola ellenőrzését illetőleg.

Részletes intézkedéseket állapít meg az iskolai vagyon ellenőrzésére.

A II. r. IV. fejezetben egyházhatósági utasítást ad a plébánosok részére a népiskolai ügyekben. Körvonalozza a plébánosnak, mint iskolaszéki elnöknek és iskolaigazgatónak teendőit és jogkörét.

A III. r. I. fejezet a tanítók minősítéséről és alkalmazásáról szól és 170—185. §§.-ban ezeket tartalmazza:

Latin és görög szertartású róm. hath. elemi iskola tanítói hivatal végleges betöltésére minden oly férfi és nő jogosult, ki római katolikus, magyar állampolgár, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja és érvényes tanítói oklevéllel bír. — Alkalmazásukat tekintve, vannak rendes és segédtanítók. a) Rendes tanítóknak, kik megint igazgatók és osztálytanítók, tekintetnek azok, kik állomásukra élethossziglan alkalmaztatnak: b) segéd-

tanítóknak azok, kiknek alkalmazása időhöz van kötve. — A rendes tanítók, kik a 171. §. a) pontja szerint a nyilvános jellegű iskolához élethossziglan választatnak, illetve neveztetnek ki, valamint a segédtanítók is ideiglenes alkalmaztatásuknak az idején belül hivatalukból csak az illetékes fegyelmi hatóság által hozott s a közoktatásügyi miniszternek bemutatott ítélet alapján mozdíthatók el. (A 4. §. 3. pontja.) — A római katolikus népiskolai tanító a nevelési törvény 141. §-a értelmében lehet ugyan törvényhatósági, vármegyei, városi, községi és egyházi képviselő, valamint esküdttszéki tag is, de a kántorságon kívül semmiféle más hivatalt nem viselhet. Olyan teendőket azonban, amelyek a tanítói állással összeegyeztethetők, helyben és a tanórák-n kívül elvégezhetők, a plébános-igazgatónak az egyházkerületi tanfelügyelő által támogatott javaslatára az egyházmegyei főhatóság előzetes engedélyével elvállalhat. — Segédtanítóknak szükség esetén tanítóképző-intézetet végzett növendékek is alkalmazhatók. — *A hárszorgásra, a tanterem fűtésére és tisztogatására, ingyenes teljesítésére tanító nem köteleztető, még a tanítói állomásnak pályázati hírdetése útján sem; a szerződéseszerű elfogadhatja s csak ezen esetben bír kötelezettséggel. Szintúgy nem kényszeríthető a tanító a kántori vagy az egyházi (főként) illetve templomi tevékenységre.* — A tanító megválasztása, illetve kinevezése és megerősítése próba-időre nem terjedhet. — A tanítók pályázat alkalmával versenytanításra nem bocsáthatók. — A hivatalos véglegesítés tekintetében beállható netáni késedelemből a tanítóra nézve jogi hátrány nem származhat. — Minden megválasztott, illetve kinevezett tanító (tanítónő) vagy kántortanító hivatalába való bevezetése alkalmával az iskolaszékek teendőit magában foglaló szabályzat 86. §-ában említett hitvallás letétele után a templomban a következő eskü letételére kötelezett: *Én N. N. okleveles tanító (tanítónő) vagy kántortanító, esküszöm az élő Istenre, a boldogságos szűz Máriára és Istennek minden szentjére, hogy katolikus tanítói vagy kántortanítói hivatalommal járó köteletségemet pontosan és lelkiismeretesen teljesítem, előjáróimnak hivatalos állásommal összefüggő dolgokban mindenkor engedelmeskedem s azok iránt tiszteletet tanúsítok, a felsőbb egyházbizottsági rendelkezéseket haladéktalanul pontosan teljesítem, a római bizott gyermekeket Isten félelmében, katolikus és hazafias szellemben nevelni. A nép iránt minden időben jóindulattal viselkedem, s előtte, az iskolában, a templomban, magányomban vagy mások társaságában mint példás katolikus erkölcsű ember fogok élni s minden erőmből oda fogok halni, hogy az anyaszentegyház, a magyar haza s annak felkent királya iránti rendíthetetlen hűséget és szeretetet minden időben népnevelői tisztemhez méltóan ápoljam. Isten engem úgy segítse! — Az előírt trienti hitvallást és esküt letett tanítónak úgy a jóváhagyott választási jegyzőkönyv vagy kinevezési okmány hiteles másolatban, valamint a szintén jóváhagyott díjlevél egy eredeti példánya is kiadandó s ez utóbbin a tanító ünnepélyes bevezetésénél eljáró közeg a hitvallás és eskü letételét igazolja. — A római katolikus népiskolai rendes tanító (a segédtanító alkalmaztatásának az idején belül), minthogy állomásán az egyházmegyei főhatóság által erősített meg, állomását, ha máshová választatik meg vagy nevezetik ki, csakis úgy hagyja el, ha az egyházmegyei főhatóság a plébános-igazgatóhoz beadandó írásbeli lemondását elfogadási záradékkal látja el, illetve őt állásától fölmenti. — Minden tanító vagy kántortanító az egyházmegyeifőhatóságilag jóváhagyott díjlevél- és választási jegyzőkönyv (kinevezési okmány) kézbesítésétől számított egy hónap alatt köteles állását elfoglalni; aki ezt indokolatlanul nem teszi, annak az állomása megszüntetnek tekintendő. (185. §.) — A megválasztott, illetve kinevezett és megerősített tanító javadalmazásának esedékessége az ünnepélyes beiktatás napjától s eltávolítása napjáig számíttatik. — A tanítói vagy kántortanítói javadalmazásnál, az egyes illetmény előd és utód közt időközbeni s mikénti elosztására a következők tartandók be: 1. Halálozás esetén az özvegy fél évig élvezi a lakást és hűz mindennemű (tanítói és kántori) jövedelmet a stólát kivéve, úgy, mint térje életében. Ha mégis ezen idő alatt*

helyettest (segédtanítót), vagy véglegesen tanítót, illetőleg kántortanítót választana az iskolaigazgató, illetve ilyen alkalmaztatnák, azon időre, míg az özvegy a járandóságot húzza, külön díjazni köteles. 2. A tanítói (kántortanítói) javadalom megállapítása mindig egy polgári évre szól. Az év tehát január 1-én kezdődik és december hó 31-én végződik. Az iskolai év természetesen szeptember hó 1-től augusztus hó 31-ig tart a szünetidővel együtt. 3. A javadalmat képező minden jövedelem egy polgári évre szól, azaz 12 hónapra. Ezek a jövedelmek mindig arra a polgári évre szólnak, amelyben azokat a tanító vagy kántortanító részére ki kell szolgáltatni. Természetesen tehát a föld jövedelme mindig azon polgári évre számítható föl, amelyben a föld gyümölcsét meghozza. Ebből önként következik, hogy a tanítónak (kántortanítónak) állása jövedelméből, amit igen könnyű kiszámítani, annyi tizenketted rész jár, ahány hónapot állásán eltöltött. 4. A képzőjándóságot könnyű szétosztani. 5. A munkabér azt illeti, aki azt teljesítette. Ha a földmunkát a hívek teljesítik, akkor az nem kerül osztzkodás alá. 6. A vetőmag szintén azt illeti, aki azt elvetette; az adót is arányosan kell megosztani, ki meddig élvezte a jövedelmet, addig adózik, azután pedig az utód. 7. A tanítói (kántortanítói) álláshoz kötött — az iskola fűtését kizárva — fajarandóságra nézve a januárius, februárius, március, április, november és december téli hónapokra az évi átlag, illetőleg fajarandóság $\frac{2}{3}$ része, a május, június, július, augusztus, szeptember és október nyári hónapokra pedig az évi járandóság $\frac{1}{3}$ része lesz számítható. 8. A stólailetmény azé, aki a funkciót végzi. Az alapítványi szentmisék jövedelmének fölosztásánál az egész évi jövedelem veendő a fölosztás alapjául. A nem képzőjándóságot fölosztásánál nemcsak a mennyiségre, hanem a minőségre is tekintettel kell lenni; valamint arra is, vajon a künn levő tartozások könnyű szerrel, vagy pedig nehezen hajthatók be. Hogy a jövedelem fölosztásánál minden egyenlenség kikerültesse, az iskolaszék elnöke vagy gondnoka, ki az osztzkodási egyezkedésnél jelen volt, köteles az egyezkedést írásba foglalni s azt az egyezkedők, valamint saját aláírásával ellátva az iskolaszéknek bemutatni. Ha az egyezkedés ily módon nem sikerülne, az iskolaszék gyűlésében tárgyalja az ügyet, határozatot hoz, melyet mindkét fél az egyházmegyei főhatósághoz megfőlebbezhet. — Ha a kántortanító más jellegű iskolához megy át, kántori megbízatása ezáltal megszűnik s mindkét hivatalról lemondottnak tekintendő az esetben, ha vegyes vagy csak polgári házasságot köt, illetve házasságának egyháziilag való megkötését egy hónapon túl halogatja. Azonban ezen esetekben, valamint a 182. §. esetében is az egyházmegyei főhatóság intézkedése mindig kikérendő és ez a csupán kántori megbízatás esetén kivéve a vallás- és közokt. miniszternek az egyházmegyei főhatóság által esetről-esetre bejelentendő.

A II. fejezet a tanítók szolgálati minőségéről, az igazgatótanító teendőiről és a tantestületről intézkedik. Ezeket a részeket a jövő számban ismertetem.

E.

Iskolaorvosok a népiskolában.

(Vége.)

Más helyütt: «Elemi iskoláknál a levegő szén-savtartalmának vizsgálása egyáltalában nem is jöhet szóba»; kérdem: hogyan egyeztethető ez össze az előbbi négy pont második pontjával, hiszen épen a tanterem romlott levegője az okások iskolai betegségnek.

Ismét: «A hiányokat (nota bene: a tanterem, az iskolépület hiányait) a tanulók előtt feszegetni nem szabad». Helyes; de ha az az orvos a tanulók előtt az egészségügy legfontosabb kérdéseiről

köteles előadást tartani, vajon mellőzheti-e a fertőző bajok, a lakás, a testápolás s hasonlóak kérdését, amiknek hallatára a gyermek ügyis észreveszi a tanterem hiányait s ha ezek a kifogás alá eső, az orvos tanításával ellentétes állapotok mintegy észrevétlenül tovább is megmaradnak: miben nyilvánul itt a gyakorlati életre való nevelés?

«A beteg tanulók gyógyítása nem képezi az iskolaorvos feladatát, e tekintetben a szülei házhatároz.» Bizonyára ennek a passzusnak az az értelme, hogy a beteg növendéket az iskolaorvos nem köteles *ingyen* gyógykezelné.

Ismeretes, különösen a magyar paraszt végtelen tartózkodása az orvostól, a patikától. Rendszeren, pláne a gyermeke érdekében csak az utolsó órákban fordul a segítő kézhez, amikor már későn van. Ez az egyik oka a magyar nép nagy halálozásának. Pedig ennek az államalapító és nemzetfönntartó fajnak szaporodása még áldozatok árán is nemzeti kötelesség. A gyermekvédelem bármelyik országban is már emberbaráti, hazánkban ezenkívül *nemzeti* szempontból is szükséges. Ez teszi föltétlenül indokolttá a tervezetnek megváltoztatását legalább is oly értelemben, hogy a vagyontalan, avagy a kevésbé vagyonos szülők iskolásgyermekei ingyen orvosi kezelésben részesüljenek.

Igen gyanus a következő tétel: «Intézkedési joga az iskolaorvosnak ninesen, de ha javaslatai követésre nem találhat, felebezéssel élhet». Mintha bizony az egész tervezet csak a látszat kedvéért, a magyar iskolaügynek a külföld előtt leendő emeléseért történnék! Így nem sok eredményt várhatunk az intézménytől, akárcsak a tüdővész elleni 56.000/905. számú rendelettől, melynek dacára ma is uralkodnak az iskolákban a rémséges egészségpusztító állapotok. Pedig szép intézkedések vannak lefektetve az utóbbi rendeletben! Ám ha a tanító valamit kér, a lakonikus válasz ez: nincs költség!

Terjedelmes meditációra szolgált alkalmat az új intézmény-tervezet, ám egy cikk keretében nehéz a hosszabb kiterjeszkedés. Semmi esetre sem hallgathatom el azonban azon nézetemet, hogy első sorban az egészségtelen iskolákat kellene elpusztítani a föld színéről, mert ha ezek tovább is megmaradnak s annak a leendő iskolaorvosnak «javaslatai» a kivételben a tervezet szerint problematikusok maradnak: hiába ott az iskolaorvos; míg az egészséges tanteremben még az iskolaorvos munkája is a legesekélyebbre száll.

Kistelek.

Váczy István.

Iskolai könyvtárak — népkönyvtárak.

A Budapesti Hírlap januári egyik számában nagybecsű cikk jelent meg Lukács József dr., egyetemi könyvtartiszt tollából, mely a népkönyvtárak létesítésének fontosságát méltatta. A művelt embernek el kell ismernie, hogy minden egyes

népkönyvtár mindmégannyi bevehetően vára a keresztény nemzeti kulturának, hol oltalmat talál a szellem a korszak káros eszméiről ellenében. Mindenkinek, ki a kultúra szolgálatában áll, akár vezéri, akár munkatársi minőségben, be kell látnia és tevékenységében irányítóul kell elfogadnia azt az igazságot: hogy *a mi korunk társadalmának betegségét, az ügyrevezett szociális bajokat, elsősorban a szellem gyógyszereivel lehet és kell gyógyítani.* Egy búskomor Krózust nem fogja fölvidítani aranyainak csillogása, s egy életvidám szolgalegény nem irigyl egy beteg király állapotát. Az ember boldogságát vagy boldogtalanságát, ép úgy, mint a nemzetekét, szellemének állapota határozza meg. Hiába teljesülné a szociáldemokráciának az anyagi jólétre vonatkozó minden ábrándja, azért a mai társadalom nem lenne sem jobbá, sem boldogabbá, mert az ember lényeges része, a lélek, figyelmen kívül hagyatott. A manapság annyira elhatalmasodott társadalmi betegséget csak úgy orvosolhatjuk gyökeresen, ha az anyagi oldal mellett a szellemi sem hanyagoljuk el, ha a nép részére nemcsak anyagi jóléteket biztosítunk, hanem elsősorban szellemi színvonalát emeljük, kiirtva belőle az alacsony és káros, gazdagítva az igazság és idealizmus nemes kincsével.

Ekként a szociális kérdés főképen kulturális eszközökkel oldható meg. A tömegek szellemi színvonalának emelésére mi sem alkalmas annyira, mint a népkönyvtár. Az élet köznapi küzdelmei által kifárasztott, sokszor beszennyezett lélek felüdül, megtisztul a szellem műveinek eszményi légkörében, megerősül a további küzdelemre, képessé lesz fölismerni a jót és a rosszat, az igazat és a hamisat, szóval képessé lesz diadalmasan megállni a világ ellentétes, küzdő, romboló áramlatai közepett.

Ily nagyfontosságú eredményt lehet elérni a lelkiismeretes összeállított és lelkiismeretes vezetés alatt álló népkönyvtárral.

Azonban, hogy a népkönyvtár ily üdvös, céljának megfelelő hatást gyakoroljon a népre, föltétlenül szükséges, hogy a nép gyermek- és serdülőkorában az iskolai és ifjúsági könyvtárak hatása alatt nevelődjön. Az olvasásnak, a könyv szeretetének a gyermekkorból, az iskolából kell származnia, még akkor és ott kell beleoltani a népbe a nemesebb és magasabb élvezet, a szellemi gyönyörűség szeretetét. Mennél mélyebbre hatol a gyökér, annál szilárdabban áll a fa; mennél régebbi bennünk valamely hajlam, annál marandóbb és erősebb. El sem képzelhető, hogy a népkönyvtár megfelelhessen céljának akkor, ha a nép már zsenge korától rá nem nevelődött a könyv szeretetére.

Mi a könyvtárak ügyét nemzeti és keresztény szempontból egyaránt elsőrendű fontosságú kulturális ügynek tartjuk. A könyvtár céljának tökéletes betöltéséhez föltétlenül szükséges, hogy az ember fejlődésének három korszakához alkalmazkodva, három részre tagozódjék: a gyermekkorban

mint iskolai, a serdülő korban mint ifjúsági és a felnőtt korban mint népkönyvtár állván a népnevelés és népoktatás szolgálatában. Így valósíthatjuk meg a könyvtárakhoz fűzött nagy reményeket, ha az embernek egész életén át édes regélője, nemes példamutatója, böles vezére marad a betükbe öltözött élő szellem, a könyv.

Igaznak ismerjük el Lukesics dr. úr minden állítását, mellyel a népkönyvtárak szükséges és fontos voltát méltatja: azonban világos igazság az is minden gondolkozó elme előtt, hogy a népkönyvtár csak úgy gyakorolhatja üdvös hatását a népre, ha a nép lelke fogékonyra lett téve a könyvek hatása iránt, ha már zsenge korától fogva a könyvek hatása alatt áll. Sohasem fogja megkedvelni a könyvet az a nép, melynek gyermek- és ifjkorában nem volt alkalma megszeretni azt. Könyvtárakat a népnek! sürgeti Lukesics úr, a mi jelszavunk pedig így hangzik: *könyvtárakat első-sorban a népiskoláknak és az ifjúságnak s azután a népnek!*

Az emberiség minden igaz barátjának szívét öröm tölti el, midőn azt a tevékenységet szemléli, mely az iskolai és ifjúsági könyvtárak létesítését tűzte ki feladatául. A Szent-István-Társulat vezérlése alatt áll ez a magyar nemzeti és keresztény katolikus szempontból egyaránt kulturmissziót teljesítő akeió, s munkatársaink a kath. népnevelés munkásai. Iskoláink sok helyen mostoha viszonyok között vannak, saját erejükől még az oly nagyfontosságú dolgot is képtelenek megszerezni, mint a kath. könyvtár. Ilyen helyen a néptanítóra hárul az a bár súlyos, de annál magasabb kötelesség, hogy lelkesedésének, leleményének képességével, úgyszólván a semmiből is, megannyi akadályt leküzdve, létesítse a kath. népnevelés egyik bevéhetetlen fellegvárát: az iskolai könyvtárt. Nem fűznénk oly szép reményeket e dologhoz, ha csak a népiskolák vagyoni állapotára építhetnők ügyünket: mi sokkal szilárdabb alapon ohajtjuk megvalósítani tervünket: hogy minden kath. népoktatási intézettel szerves kapcsolatban könyvtár létesüljön, mi a magyar kath. tanítóság kötelességérző, úgyszerető, minden szépért s nemesért hevülő lelkiületére építünk. Az iskolai könyvtárak eszméje kedvező fogadtatásban részesült szerte a hazában. A tanügyi körök fölismerék benne azt a nagyjelentőségű tényezőt, mely hivatva van a jövő népiskolájának egyik sarkalatos erősségévé lenni. Közvetlen tapasztalatból is mondhatom, hogy a hivatása magaslatán álló, intelligens tanítóság lelkesedéssel karolja föl az ügyet, létesítettven az iskolai és ifjúsági könyvtárakat.

Könyvtárt a népiskoláknak! Hogy a gyermek megszeretvén a jó könyveket, mint felnőtt is a jó könyvekben keressen szellemének táplálékot. Ne engedjük leszoríttatni a napirendről, küzdjünk érte szívósan és kitartóan mindaddig, míg lesz kath. iskola, mely nélkülözi a könyvtárt. Ne engedjük e magasabb eszmét a rideg közöny vagy az akadályok okozta fásultság fertőjébe veszni, hova

már annyi szép kath. eszme belefutott. Állítsunk minden népiskolánál iskolai és ifjúsági könyvtárt s ha ezt létrehoztuk, szervezzünk népkönyvtárt. Az ilyen tevékenységgel válik a tanító a szó igazi értelme szerint való *néptanítórá*, ez által hat nemesak az iskola szűk falai között, hanem künn az élet forgatagában is, nemesak a tanítványra, hanem a belőle fejlődő emberre is.

Szervezzük lankadatlanul a kath. könyvtárakat, terjesszük általuk a népműveltséget, mert — mint Lukesics dr. mondja cikke befejezéseül — Magyarország csak akkor lesz kulturállami magaslaton, ha népének minden rétege művelt!

Wohlmuth Ernő.

A tüdővész elleni védekezés a népiskolában.

A legveszedelmesebb betegségeknek egyike a gümőkór (tüdővész, tuberkulózis), amely gyógyíthatatlan természeténél fogva az emberiségnek nem megvetendő százalékát pusztítja el. A gümőkört az úgynevezett «Koch-fele bacillusok» idézik elő. A gümöbacillusoknak székhelye rendszeren a tüdőben van, mindazonáltal fejét más szervekben és szövetekben is felüti: az agyban, csontban, izületekben, mirigyekben, bőrben.

Lopva jelentkezik. Az áldozatnak — kivált ha a gümőkór kezdő stádiumában van — a veszedelemről halvány sejtelve sincs. Üde arcszíne, munkakedve épen az ellenkezőjét sejteti az emberrel. Később valamivel merészebb alakban jelentkeznek. Tompa köhögés, éjjeli izzadás és gyöngeség rendszeren szimptomái e veszedelmes betegségnek. Az áldozat még most sincs magával tisztában s ezen szimptomákat valami jelentéktelen meghülésnek tulajdonítja. Ezt rendszeren a fekete-leves követi. A páciens erejét vesztí, testsúlya napról-napra fogy, a legesekélyebb munka után bágyadtságot, kimerülést érez, étvágya nincs s hosszú kínlódás és küzdelem után bekövetkezik a halál.

A gümőkór epidemikus természetű. Egy ártatlan baráti kézszorítás elegendő arra, hogy veszélyes csirít az ember a kézről a szájba, onnan meg rendeltetési helyére, a tüdőbe juttassa. S e peretől fogva kezdetét veszi az az aknamunka, amely szüntelenül folyik heteken, hónapokon, éveken át mindig nagyobb és nagyobb romboló erővel.

A gümőkór első stádiumában könnyen gyógyítható. Az orvosi tudomány meg tudja fékezni a csira romboló erejét. Födolog tehát az, hogy fölismerve a bajt, az ember haladéktalanul igénybe vegye az orvosi segínyt, mert különben az elhatalmasodott bacillusok romboló munkájával szemben az orvosi tudomány minden erőmegfeszítése meddő kísérletnek bizonyul be.

Az alkoholisták rendszeren tuberkulózisba esnek, nemkülönbön azok, akik erkölcstelen életet élnek. Némelyek másoktól megfertőztetve, sokan a szülőktől örökölhetik ezen veszélyes bajt.

Az a nagy számarány, amelyet a gümőkórban elpusztultak statisztikája a többi betegségekben elhaltakkal szemben fölmutat, arra a böles gondolatra terelte a kultuszminisztert, hogy ezen ragályos betegségnek terjedését némileg korlátok közé szorítsa. A gümőkór fészket az iskolában is látja. Igen, a fészkek ott van, kivált azon iskolában, melyek a higienikus követelményeknek még csak távolról sem felelnek meg. Ott hemzsegnek a különféle betegségek számtalan csirái s megfertőznek számtalan fiatal életet. A legelső áldozat — sok esetben — maga a tanító. (Egészséges eszme «a tüdőbeteg tanítók szanatóriumá»-nak létesítése.) Akárhány iskola van, melynek iskolaszolgája nincs. Ez esetben ugyan ki sűrölja és ki tisztítja az iskolatermet? Vagy a gyermek, vagy senki! És elég garanciát nyújt-e a gyöngye gyermekkéz munkája? Nem. Amolyan tyúkkaparás ez, mely a piszkot csak fölülről lesöpri, ott hagyván a legveszedelmesebb nagyobb felét.

Dóci-fürésze.

Weber Aladár.

(Vége köv.)

Egy megyés püspök a kartársi szeretetről.

Előttünk fekszik a Szombathely-egyházmegyei róm. kath. «TanítóegyesületÉrtesítője» az 1904—1905-ik egyesületi évről, mely 140 lapra terjed. A terjedelmes, de mindvégig igen érdekes elnöki jelentésből közöljük a következőket:

Tisztelt közgyűlés! Egyházmegyénk területén csak elvétve találunk oly kollegákra, akik a sorosai, a kartársi, mondjuk a *kollegialis* szeretetet és a kollegialitással járó köteleességeket talán még hírből sem ismerik. Hogy miben keressük okát annak, hogy itt-ott — sajnos — mégis csak akadunk ilyenekre, arról sokat lehetne beszélni. Okozzák némelyek a tanítóképző-intézeteket, mások a hiányos előképzettségét stb. Most nincs időnk e tárgyról hosszasan okoskodni, egy azonban bizonyos és pedig az: amelyik tanítóban nincs meg a megkívántató kartársi szeretet, nincs meg benne az igazi kollegialitás, az együttérzésnek vele született szelleme, abban hiányzik — kisebb vagy nagyobb mértékben — az a bizonyos erkölcsi és társadalmi tulajdonság, melyet mi *tanítói intelligenciának* nevezünk. Egy esetből kifolyólag, ahol t. i. az osztálytanító, aki egyébként a kántorságban segédkezni tartozik, a vele egy iskolánál működő kántortanítóval szemben ezt a kollegialitást mélyen megsértette; aki a kántortanító családjának tagjaival szemben is műveletlenséget árukt el, felkérés folytán kegyes főpásztorunkhoz fordultam felvilágosításért; és én a legnagyobb örömmel olvasom itt fel ömeltőségének Szombathelyen 1905. évi június hó 9-én 2139. szám alatt kelt leiratát, melyből az a kevés kartásunk, akit a kollegialitás érzelmei még ezideig át nem hatnak, megtanulhatja azt, mi a

kötelessége egyik tanítónak a másik irányában. A leirat így hangzik:

Tekintetes *Barabás György* igazgatótanító úrnak, mint az egyházmegyei tanító-egyesület elnökének Sárvárott.

Folyó évi június 6-án 70. szám alatt kelt felterjesztése kapcsán azon kérdésére:

Ha a szünetidőben a kántortanító továbbképző tanfolyamra állami segéllyel felvétetvén, ott 6—7 hetet eltölt, ki tartozik helyettes kántorról gondoskodni, illetőleg a helyettesítés költségeit viselni: maga a kántortanító-e, vagy az illető hitközség — értesítem, hogy ez a kérdés a *szeretet alajján* könnyen eldönthető, mert az illető kántortanító, aki 6—7 hétig kántori teendőit nem végzi, saját helyettesítésére valamelyik kartársát, ki kántori teendőkkel elfoglalva nincs, vagy a II. tanítót, ha ilyen van, arra az időre, míg ő tanfolyamon tartózkodik, felkéri, hogy őt *szükségből* helyettesítse; mert *legalább eddig az volt a gyakorlat*, hogy ha egyik kántortanító akadályozva volt, kartársai közül kért fel valakit a helyettesítésre *s nem gondolnám, hogy a kartársi szeretet annyira meglazult volna, hogy ez a gyakorlat fenntartható nem volna*: rendeleti uton a a kérdés megoldása nehezen eszközölhető, mert a hitközségre a helyettesítés költségeinek terhe nem róható. *Dr. István Vilmos* s. k. püspök.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A Beke-féle pályamunkák megbirálására kiküldött bizottság tagjai. *Kivonat a veszprémi egyházmegye f. évi I. sz. körleveléből.* Székeskáptalanom mult évi november hó 18-án tartott ülésében a Beke-féle pályamunkák megbirálására kiküldött bizottság tagjaival Káuzli Dezső apát-kanonok, Szántó László tanítónóképzőintézeti igazgató és Gubicza Lajos veszprémi tanító urakat választván meg, e választást tudomásul vettem s erről egyházmegyém ft. Papságát s a t. Tanítótestületet értesítem.

IRODALOM.

Népmivelés. Havi folyóirat. Szerkesztik: Bárczy István és Weszely Ödön. Kiadja a Franklin-Társulat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Előfizetési ára: egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Tanárok, tanítók, községi- és körjegyzők részére 20% engedmény. Egyes szám ára 2 kor. A folyóirat havonta öt iv terjedelemben fog megjelenni. Az első szám tiz iv terjedelemben, mint kettős füzet, február hó második felében fogja a sajtót elhagyni. Az első részben tanulmányok és cikkek lesznek, a másodikban szemlék. Foglalkozni fogunk az elemi népoktatással, kiseddovókkal, ismétlő- és továbbképző népiskolákkal, polgári iskolákkal, alsófokú ipari és kereskedelmi iskolákkal, tanítóképzéssel, — a családi, iskolai és társadalmi nevelés, a testi nevelés, a művészi képzés és a nevelő kézimunka kérdéseivel, — a gyermekvédelemmel, gyógypedagógiával, iskolai egészségüggyel, iskolai építkezések- és felszerelésekkel, iskolakönyvekkel, iskolai és tanítói könyvtárakkal, iskolai közigazgatással, pedagógiai elmélettel, — a gyermeklélek tanulmányozásával, néppszichológiával, — a felnőtt nép művelésére szolgáló intézményekkel, ú. m. a népkönyvtárakkal, a szabad egyetem, népakadémia, a népháza, népies előadások és a társadalmat nevelő többi intézmények, valamint a nép művészetének kérdéseivel. Mindezekre vonatkozólag nemcsak pedagógiai íróktól, hanem a magyar irodalom többi hivatott művelőitől is

hozunk cikkeket, hogy ekként a felvetett eszméket, gondolatokat minél több oldalú megvilágításban adjuk elő. Személyekkel minél kevesebbet foglalkozunk. Csak olyan cikkeket hozunk, mely úgy hangjában, mint tartalmában megfelel a folyóirat színvonalának. Bizalommal számíthatunk mindazok támogatására, akik törekvéseink komolyságát és nagy jelentőségét megértik és méltányolják. *A szerkesztők.*

VEGYESEK.

Meghívás. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács I. évi február hónap 27-én, kedden délelőtt 9—1 óráig és esetleg délután 3 órától folytatólag a Szent-István-Társulat kistermében gyűlést tart. Targysorozat: 1. Elnöki előterjesztések és bejelentések. 2. «A kath. tanító és tanítónőképzők vizsgálati szabályzata» javaslatának a nagymélt. püspöki kar határozatai értelmében való módosítása. 3. A latin és görög szert. kath. népoktatási intézetek Rendtartási Szabályzata javaslatának előbb általános, azután részletes tárgyalása és végleges szövegezése. Előadó *Jessenák Gábor* báró és *Bertalan Vince* tanácsstagok. 4. A magyarországi kath. tanítók III. egyetemes kongresszusának előkészítése. 5. Indítványok. Budapesten, 1906. febr. 11-én. *Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly* apát, egyházi elnök. *Ember Károly* lovag, v. elnök. *Dreisziger Ferenc* titkár.

Kath. iskola védelme. Párvy Sándor dr. szepesi püspök a leégett pothorai római katolikus iskola költségeire ezer koronát adományozott.

A miniszter köszönete. A közoktatásügyi miniszter *Hornyó* báró veszprémi püspöknek, aki a veszprémi római katolikus iskola javára 400 koronát adományozott, a veszprémi káptalannak, amely az ottani iskola szegénysorsu tanulói részére 900 korona értékű ruhaneműt adományozott; a veszprémi káptalannak az ottani római katolikus elemi iskola javára adományozott 400 koronáért, özvegy *Eszterházy Mór* grófnénak, aki a somhegyi elemi iskola épületének javítására 2020 koronát adományozott, elismerését és köszönetét; *Ypsilanti Emánuel* hercegnek, aki a simongáti szegénysorsu iskolás gyermekek fölruházására 499 koronát adományozott, köszönetét; *Mladomcsky Igná*: prépostkanonoknak iskolái adományáért elismerését; *Freh Alfonz* nyugalmazott községi római katolikus gimnáziumi bencés tanárnak, iskolái adományáért, köszönetét nyilvánította.

A bajai tanítóképző sztrájkja. A napilapokból olvassuk, hogy a bajai állami tanítóképző intézet két harmadik osztályának növendékei sztrájkoltak. Elhagyták az intézetet s kijelentették, hogy csak az esetben látogatják ismét az előadásokat, hogyha bajaikat az illetékes helyen orvosolják. Ennyi a sajnálatos hír. A részleteket elhagyjuk. Mindenesetre nem közönséges dolog, midőn egy intézet növendékei, a nép leendő tanítói, nevelői, ily eljárásra gondolhatnak. Az intézet igazgatója, *Scherer Sándor*, akit tudvalevőleg a kath. tanítóképzők szakfelügyelőjévé nevezett ki a Berzeviczy-féle rendelkezés, amely ellen kath. képzőink oly erővel tiltakoztak. Lukács miniszter erőlyes vizsgálatot rendelt el az ügyben. Tehát mielőtt bármily véleményt nyilvánítanánk, bevárjuk a vizsgálat eredményét.

Köszönetnyilvánítások. A Szent-István-Társulat a dombóvári, stávjai és schavnikai szegénysorsu elemi iskolás tanulóknak számos könyvet adományozott, melyekért a hitközségek lapunk útján mondának köszönetet.

Követendő pelda. Vetési Imre, a kolozs megyei Jegenye község plébánosa szeretettel és keresztény erélyességgel kivitte községének közgyűlésén, hogy a községszabályzatban ezentúl vasár- és ünnepnapokon zárva tartandók. Kolozs vármegye törvényhatósága jóváhagyta a község határozatát.

Gazdasági leányiskola Kassán. Céljában nemes és üdvös, kiválóan hasznos és gyakorlatias intézet nyílik meg husvétkor Kassán az Orsolyaszüzek fejedelménőjének, *Lipesev Viktóriának* vezetése alatt. Társadalmi és közgazdasági szempontból egyaránt nagyszabású alkotás ez az új iskola, melyet ép oly örömmel üdvözölhetnek a szülők, mint amilyen büszke lehet annak megteremtője. Gyakorlati úton tanul ott a gazdag és szegény leány háztartási munkát: főzni, mosni, vasalni, takarítani, befőzni, varrni, kötni, kertészkedni, gyümölcsfát és virágot ápolni, méhészkedni, tejgazdaságot és majort vezetni stb., szóval dolgozni és dolgoztatni, valamint háztartást igazgatni. A Szepesség felé nyíló, a kassai erdő tövében félmilióval emelt palota hatalmas park közepén, remek major és kertészet szolgálja a szép célt. Az iskolában körülbelül száz növendék fér el, egészséges uri ellátásukról, modern, előkelő nevelésükről gondoskodva van: zeneművészet, nyelvek tanulása váltakozik a gyakorlati munkára való oktatással. A közelebbi, kedvező feltételekért az érdeklődők *Lipesev Viktóriához*, az Orsolyaszüzek fejedelmesszonyához, Kassára fordulhatnak.

Egy plébános a harangozási és sekrestyési teendők teljesítéséről. A szombathely-egyházmegyei tanítóegyesületnek mult évi szeptember hó 12-én Szombathelyen a vármegyeháza nagytermében tartott XXII. évi rendes közgyűlése elé *Thomas Ferenc* pusztaszentmihályi plébános a szenteleki tanítói (esperesi) kör útján a következő indítványt terjesztette: «Miután tekintettel arra, hogy eddig még minden összekülönbözés, amely a pap és a tanító közt az iskola és a községi hitélet nagy kárára előfordul, ezen a mai tanítósághoz nem való és tekintélyüket rontó harangozó és sekrestyési teendőkölből származtak és származnak; kéressék föl az egyházmegyei tanítóegyesület által méltóságos püspök urunk, hogy *rendeléstől töltsön el minden tanítót ezen teendők végzésére más alkalmas egyént bizzon meg*, igaz, hogy ez által a hitközségre némi új teher hárul, de oly csekély, hogy az általa elért erkölcsi haszonhoz viszonyítva számba se jöhet s ez annál kevésbbé, miután meg van győződve, hogy minden tanító áldoz e célra évenként 10—20 K-t, amely összeg a hitközség és a templompénztár által valamelyest megtoldva elegendő lesz, hogy egy falusi egyén avagy templomatyja teendőihez ezen dolgokat is elvállalja. A tanítószeg pedig csupán méltóságos püspök urunk iránti hálából és kettőzött erővel karolhatná föl a valódi egyházi éneket, amely mint Rábotron láttuk, minden kis faluban is bevezethető». A közgyűlés ez indítványt egyhangúlag elfogadta és megbizta az elnököt a kellő lépések megtételével.

A Szent-Imre-Kollégium kölcsönjegyzése szép eredményt tüntet föl. Különösen kiemelkedik a nagyváradi és pécsi káptalan két illusztris tagjával, *Winkler József* püspökkel és *Szeifricz István* preláttal élükön s a Wenckheim grófi családnak minden katolikus ügy iránt melegen érdeklődő feje. Nagy bizalmuk és áldozatkészségük bizonyára buzdítólag fog hatni s az 500.000 koronából hiányzó összeg is hamarosan összegyűl. Az utolsó kimutatás óta következő jegyzések történtek: *Morva Miklós* 100 kor., *Vidákovits Miklós* 100 kor., *Herbay Pál* 200 kor., *Szeifricz István* 10.000 kor., *Walter Antal* 1000 kor., *Pozsgay József* 100 kor., *Wajdits Gyula* 500 kor., *Spies János* 200 kor., *Christián Géza* dr. 100 kor., *Jankó Ernő* 100 kor., *Hirling János* 100 kor., *Blümelhuber Ferenc* 200 kor., *Vályi János dr.* 200 kor., *Hainiss Géza dr.* 500 kor., *Nemesek Ferenc* 100 kor., *Winkler József* 10.000 kor., *Andrássy János* 300 kor., *Palotay László* 300 kor., *Fetser Antal* 500 kor., *Grótz Béla* 100 kor., *Bundala Mihály* 200 kor., *Spett Gyula* 100 kor., *Krywald Ottó* 100 kor., *Répas József* 100 kor., *Wenckheim Frigyes gróf* 25.000 kor., *Besztercebányai káptalan* 1000 kor., *Felek Gyula* 200 kor. Az igazgatóság a kölcsönjegyeket csak a jövő hét folyamán küldheti szét, mivel a közgyűzői eljárás az ügyet némileg késleltette, miért is szives elnézést és türelmet kér.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Nyitrai püspöki megye.

A nemeskottessői róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdették február 24-re. Javadalma: Hitközségtől tíz korona. Hétszázötvennégy korona államségély, kert helyett tizenhat korona, lakbér nyolevan korona, tüzfára negyvennyolc korona, tanterem fűtésére negyvennyolc korona. Kötelessége az első és második osztályt tanítani. *Pelikán József* plébános. Nemes-Kottessó, posta Hlinik. (Trenesen m.) 55 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Oláhceklini magyar-horvát nyelvű róm. kath. népiskola kántortanítói állásra pályázat hirdették. Jövedelem: kétszobás lakás, konyha, kamra, istálló, pajta és 468 □-ól beltelek. 2/3-os sessio. 10 mérő buza és 10 mérő rozs. Kézpénzben a községtől 363 korona. 65 tanuló után 130 korona stólaris jövedelem s egyebek 24 kor. 72 fillér. A folyamodványok február 28-ig bezárólag alulírtokhoz beküldendők. Az állás március 15—20-ig elfoglalandó. Eöri-Szentmárton u. p. Felső-Eör (Vas m.). *Mayerbeck Mihály*, iskolaszéki elnök. 53 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A somogyesurgói plébániához tartozó Szentá hitközségi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: lakás s gazdasági épületeken kívül 1000 korona, ha jól gazdálkodik több is, földben, gabonában s kézpénzben fával együtt. Tanítási nyelv magyar. Választási határnap március 1-ére d. e. 10 óra. Személyes megjelenés kéri. Kellően felszerelt kérvények *Stefáns Aladár* plébánoshoz küldendők Somogy-Csurgóra. 52 1—1

Róm. kath. ekl. kántortanító hasonló hivatásbeli vagy osztálytanítónak ajánkozik. Szíves megkeresések „Kántortanító” címre Ipoly-Szakállós-ra küldendők. 54 1—1

HANGSZEREK

zenekarok, iskolák számára és házi használatra a hírneves *Jul. Heint. Zimmermann* Lipcsében. (Európa legnagyobb s szállításra leginkább képes hangszergyár.)

Fiókok: Szt-Pétervárott, Moszkva, Riga, Londonban.

Egyedüli képviselője Magyarországon:

HÖRL NÁNDOR

POZSONY
Ventur-utca 24. szám.

Különös specialitás Pompás hangverseny-hegedűk és kisbőgők, a jelenkor legkiválóbb mesterei kezéből.

Reális, mérsékelt és szabott árak.
Legmértányosabb fizetési feltételek.

Az 1. számú árjegyzék az összes vonós- és fúvóhangszerekről ingyen és franco kapható. (Elismerés ezerszáma a világ minden tájáról, kiváló szaktekintélyektől is.)

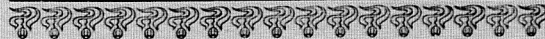
Ujdonság! Épen most jelent meg! 5% az Eötvös-alapé!

Feltámadunk!

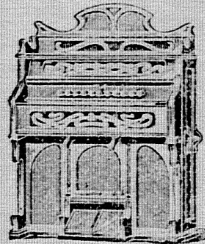
492-3

R. k. temetőkönyv, kiéneklések és búcsuzatások.
Irta: Tóth Albert, szepetneki r. k. kántortanító.

Rögtön rendelje meg! Meg fogja lepni! Irodalmi niveau! Modern és kedves külső! Ára franco küldve 2 kor. 20 fill. Pénz utólag utalványon! Kapható szerzőnél Szepetneken (Zala m.)

Jul. Heint. Zimmermann, Leipzig.
Üzletek: Sz.-Pétervár, Moszkva, Riga, London.
Legjobb szerkezetű házi-, iskola-, koncert- és templom-harmoniumok gyára.

Egyedüli képvis. Magyarországon részére

Ferdinand Hörl
Pozsony, Ventur-u. 24.

Kérjünk 3. számú árjegyzék-eket orgonaharmoniumokra.

Szolíd, olcsó és szabott árak. Részletfizetéseket is elfogadunk.

Orgonaépítési műintézet.

RIEGER OTTÓ

villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udv. orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállító, a Szentsír lovagja,
a Ferenc József-rend lovagja.

A párisi s bécsi világkiállításon kitüntetve.

(484-58)

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomású csörend-szerű (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legméréseltőbb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. — Orgona jókarban tartását mérsékelt árban elvállalja. Tervezetek és rajzok kivanatra díjmentesen.

A nagybójtji időszakra ajánlatnak

==== a következő kiadványok ====

Ima- és ájtatossági könyvek:

Dreher Tivadar. Gyónási könyvecske kath. gyermekek számára. Kötve 30	Tárkányi B. József. Szomorúak vigasztalója Imádságos- és énekeskönyv a hétfajdalmú Szuzanya tiszteletére. Hatodik kiadás. Az egri érseki hatóság jóváhagyásával. Kötve 60
Gyakorlatok. Szent keresztúti és más ájtatossági — Krisztus Jézus kinszenvedéséről és haláláról. III. kiadás. Kötve 20	

Officium Divinum. Kalauz a keresztény katolikus magán- és nyilvános isteni szolgálatra. Magyar és latin szöveggel. II. átdolgozott kiadás. Füzve 4.—	Officium Hebdomadae Sanctae. Nagybójtji szertartások. Magyar és latin szöveggel. Füzve 2.40
Egész angolvaszonkötés 6.—	Egész bőrkötés 3.20
Egész bőrkötés vörösmetszővel 7.—	Egész bőrkötés aránymetszővel 4.40
Czaram az aránymetszővel 8.—	Chagrinkötés aránymetszővel 7.—
Chagrinkötés aránymetszővel 10.—	Igen finom borjubőrkötés 8.—
Igen finom borjubőrkötés 14.—	

A kettő egyben. Füzve 6.40, egész angolvaszonkötés 8.—, egész bőrkötés vörösmetszővel 9.—, egész bőrkötés aránymetszővel 10.—, chagrinkötés aránymetszővel 12.—, igen finom borjubőrkötés 14.—

Nagybójtji konferencia-beszédek:

A túlvilág. Nagybójtji szentbeszédek, melyeket a budapesti angolkissasszonyok templomában mondott Mihályffy A. dr. Ára 1.20	Betegségünk orvosságunk. Nagybójtji beszédsorozat. Ruschek Antaltól. Kötve 3.20
Bójtji konferencia-beszédek. Pollák János-tól. Ára 1.40	A keresztben az üdv. Nagybójtji konferenciabeszédek. A győri székesegyházban mondotta Schlegel Peter. Ára 1.—
Az Olajfák hegyétől a Golgotáig. Nagybójtji szentbeszédek. Főpásztori eng. Ruschek Antaltól. Fékemenyök 2.40, kötve ... 3.50	Régi magyar passiórajzokkal. Régi codexekből, nyelvjegyzetekkel kiadta Tolgyi Ferencz. Füzve 2.—

A mennyország aranykulcsa, vagyis A tökéletes bánat. Irta von den Driesch János. Fordította Bernhard Zsigmond S. J. Az ajánló előszót írta Lehmkühel Agoston S. J. Ára 16 fillér.

==== Megrendelhetők: ====

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében

könyvkiadóhivatalában

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. sz.

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.